

بسم الله الرحمن الرحيم

یک نسخه خطی ناشناخته در فضائل حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام

در کتابخانه آیت الله العظمی مرعشی نجفی (ره)

حسین متقی

hosseinmottaghi@yahoo.com

نسخه خطی شماره ۲۵۷۳ «برگ اب - ۹۳ب» (معرفی شده در جلد ۷، ص ۱۶۱ فهرست کتابخانه) با عنوان **مجموعه الاحادیث** با مولفی مجهول معرفی شده و در توضیح آن اثر که به عربی است، در فهرست مذکور آمده است: «احادیث متفرقه ایست بدون ترتیب خاص انتخاب شده از کتاب ابن ادریس و کتاب امالی شیخ صدوق و ...».

اوله: قال محمد بن ادریس رحمه الله إني لما رأيت زهد هذا العصر في علم الشريعة نگارنده سطور گوید: این اثر احادیث متفرقه نیست بلکه تقریباً همگی در فضائل امیرالمؤمنین علیه السلام است که در برخی فقرات از کتاب **الماء المعین فی شرح الاربعین** تألیف مولی محمد مهدی بن علی اصغر قزوینی (متوفای بعد از سال ۱۱۲۹هـ) و کتب ذیل نقل مطلب می کند (نسخه ای از آن **الماء المعین** در همین کتابخانه به شماره ۷۲۰۹ موجود است)؛ لیکن عمده مباحث کتاب به نقل از **المجالس** یا همان **الامالی** شیخ صدوق (ره) است. و عناوین مجلس - مجلس نیز اشعار به همین مطلب دارد و در واقع به نوعی می توان گفت منتخب المجالس شیخ صدوق است.

از دیگر کتبی که نقل مطلب شده از آن ها در این اثر می توان به موارد ذیل اشاره نمود: مناقب علی بن ابی طالب علیه السلام لابن بطریق الحلی، المناقب لابن الحسن المغازلی، کتاب فردوس الاخبار لابن الشیرویه الدیلمی، اثباه الهداه للحر العاملی، کتاب الروضه للکلینی، کتاب من لایضره الفقیه، للصدوق، عیون اخبارالرضا علیه

السلام للصدوق، المجالس = الامالی للصدوق، الخصال للصدوق، كتاب التوحيد للصدوق، المجالس و الاخبار للشيخ الطوسي، الامالی للشيخ الطوسي، تحف العقول للحسن بن شعبه الحراني، بضائر الدرجات للصفار القمي، الكفايه في النصوص على الائمه للقمي، الاحتجاج للطبرسي، اعلام الوري للطبرسي، بشاره المصطفى للطبري، الخرائج و الجرائح للراوندي، قصص الانبياء للراوندي، مشارق الانوار للبرسي، تفسير على بن ابراهيم القمي، الارشاد للمفيد، المجالس للمفيد، تفسير الامام العسكري، روضه الواعظين للفتال، الرجال للكشي، الارشاد للديلمي، الاقبال للديلمي، الاقبال للطاوس، كتاب الطرف للطاوس؛ الايات الباهره في فضائل العتره الطاهره لشرف الدين على النجفي، التفسير لابن فرات الكوفي، البرهان في النصّ على علي عليه السلام للعدوي السمساطي، منهاج الكرامه للحلي، كتاب الكشكول (لعله للبهائي)، كنز الفوائد للكراچكي، الهدايه للحضيبي، كتاب الفرقه الناجيه للقطيفي، كنز المطالب ولي بن نعه الله الحسيني، مصباح الانوار لهاشم بن محمد [در برخی مصادر كهن به شيخ طوسي هم نسبت داده شده است]، كتاب سليم بن قيس الهلالي، الصراط المستقيم الى مستحقى التقديم للبياضى، كتاب من اتفق من الاخبار في فضل الائمه الاخبار لمحمد بن جعفر الحائري، كتاب اليقين في اختصاص مولانا على بأمره المؤمنين للطاوس، كتاب سعد السعود للطاوس، المقصد الراغب الطالب في فضائل على بن ابي طالب عليه السلام، منهج الشيعة للسيد جلال الدين، المجموع الرائق للسيد هبه الله الموسوي، كتاب المقنع في الامامه للسعد ابادي، التحفه في الكلام، وسيله المتعبدين و ...

نيمه نخست كتاب داراي ۴۹ فصل (فاقد مقدمه) از كتاب السرائر ابن ادريس الحلبي كه عمدتاً مطالبی در فضل كتاب و كتابت است و نیز از الماء المعين في شرح الاربعين قزويني در فضيلت اربعين و حفظ چهل حديث است و بخش دوم نیز در ۶۹ مجلس (انجام آن افتاده است) كه همان گونه كه گفته شد خلاصه المجالس صدوق است و

عمده موضوع آن فضائل حضرت حضرت امیر علیه السلام است. گفتنی است که این کتاب بین برگهای ۱ب-۹۳ب قرار دارد و پس از آن بین برگهای ۹۴الف-۹۶الف شرح خطبه ای از نهج البلاغه از ابن ابی الحدید در باره محمد بن ابی بکر و بین برگ های ۹۶ب-۹۸ب چند حدیث با ترجمه فارسی و از برگ ۱۰۰الف - ۱۰۷ب قطعه ای از کتابی در باره حضرت امام مهدی عجل الله تعالی فرجه الشرف است که باید بیشتر تحقیق شود و از غیبت نعمانی مفید و ... نقل می کند. برخی عناوین این قطعه از کتاب مذکور چنین است: برگ ۱۰۹ب فصل فی ذکر بعض ما عنده من مواریت الانبیاء و آیاتهم فی حلیه الابرار؛ برگ ۱۱۰ب فصل فی ذکر بعض صفته عجل الله فرجه و فی اسمه علیه السلام؛ برگ ۱۱۳ب فصل فی ذکر قوته و قوه اصحابه و ...

ناگفته نماند این مجموعه که همانطور که گذشت (در فهرست) رساله اول با عنوان **مجموعه الاحادیث** نامیده شده و رساله دوم آن نیز **معین التجاره** موسوم شده است که تالیف مولی محمدباقر بن محمدسلیم قراچه داغی اسکویی (متوفای ۱۳۰۱هـ) می باشد. والله ولی التوفیق و علیه التکلان